

Sygn. akt VIII U 461/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 grudnia 2017 roku.

Sąd Okręgowy w Lublinie VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie: Przewodniczący – Sędzia S.O. Zofia Kubalska

Protokolant – sekretarz sądowy Ewelina Parol

po rozpoznaniu w dniu 12 grudnia 2017 roku w Lublinie

sprawy M. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L.

o prawo do emerytury i nauczycielskie świadczenie kompensacyjne

na skutek odwołań M. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L.

z dnia 31 stycznia 2017 roku znak (...)

i z dnia 2 lutego 2017 roku znak (...)

I. oddala odwołanie od decyzji z dnia 31 stycznia 2017 roku, znak (...);

II. umarza postępowanie w części dotyczącej odwołania od decyzji z dnia 2 lutego 2017 roku, znak (...).

Sygn. akt VIII U 461/17

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 31 stycznia 2017 roku, Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. odmówił M. K. prawa do emerytury na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2016 roku, poz. 887 ze zm.) oraz ustawy z dnia 26 stycznia 1982 roku Karta Nauczyciela (Dz.U. z 2014 roku, poz. 191 ze zm.) (decyzja – k. 85 akt emerytalnych)

Kolejną decyzją z dnia 2 lutego 2017 roku organ rentowy odmówił ubezpieczonej prawa do nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz ustawy z dnia 22 maja 2009 roku o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych (Dz.U. z 2014 roku, poz. 191 ze zm.) (decyzja – k. 50 akt ZUS).

W odwołaniu od powyższych decyzji M. K. wносиła o ich zmianę. W uzasadnieniu skarżąca wskazywała, iż nie zgadza się z zaskarżonymi decyzjami z powodu nieprawidłowości w naliczeniu okresów jej pracy, niezaliczeniu należnych okresów pracy w charakterze nauczyciela oraz braku uzasadnienia ze wskazaniem szczegółowej specyfikacji zaliczanych okresów w poszczególnych miejscach pracy (odwołanie – k. 2 – 4 a.s.).

W odpowiedzi na odwołania organ rentowy wnosił o ich oddalenie, podtrzymując argumentację przytoczoną w uzasadnieniu zaskarżonych decyzji (k. 7 - 8 a.s.).

Na rozprawie w dniu 12 grudnia 2017 roku M. K. cofnęła wniosek o przyznanie świadczenia kompensacyjnego. Pełnomocnik organu rentowego wyraził zgodę na cofnięcie odwołania w części wskazanej przez wnioskodawczynię, zaś w pozostałej części wnosił o oddalenie odwołania. (protokół – k. 33 v. a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

M. K. urodzona w dniu (...), złożyła wniosek o emeryturę oraz wniosek o nauczycielskie świadczenie kompensacyjne w dniu 19 grudnia 2017 roku. Ubezpieczona wносиła jednocześnie o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, na dochody budżetu państwa.

Decyzją z dnia 31 stycznia 2017 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych po rozpatrzeniu w/w wniosku odmówił skarżącej prawa do emerytury. Organ rentowy w oparciu o zgromadzoną dokumentację w aktach sprawy ustalił wnioskodawczyni na dzień 1 stycznia 2009 roku okres zatrudnienia wynoszący 26 lat, 7 miesięcy i 2 dni, w tym 22 lata, 4 miesiące i 11 dni okresów składkowych oraz 4 lata, 2 miesiące i 21 dni okresów nieskładkowych. Ponadto Zakład wskazał, iż na wymagany 20-letni okres pracy nauczycielskiej skarżąca udowodniła 5 lat, 10 miesięcy i 7 dni oraz nadal pozostaje w zatrudnieniu (decyzja – k. 85 a.e., wykaz uwzględnionych okresów - k. 84 a.e., odpowiedź na odwołanie – k. 7 - 8 a.s.).

W dniu 23 lutego 2017 roku organ rentowy wydał decyzję zmieniającą zaskarżoną decyzję z dnia 31 stycznia 2017 roku, uznając jako udowodniony okres pracy nauczycielskiej w wymiarze 6 lat, 1 m-ca i 7 dni tj. okresy od 1 września 1982 roku do 22 lutego 1983 roku, od 23 lutego 1983 roku do 14 czerwca 1983 roku (urlop macierzyński), od 15 czerwca 1983 roku do 31 sierpnia 1983 roku oraz od 1 września 2003 roku do 31 grudnia 2008 roku (decyzja – k. 88 a.e., odpowiedź na odwołanie – k. 7 - 8 a.s.).

Decyzją z dnia 2 lutego 2017 roku organ rentowy po rozpatrzeniu wniosku z dnia 19 grudnia 2016 roku odmówił ubezpieczonej prawa do nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, ponieważ na wymagany 20-letni okres pracy nauczycielskiej M. K. udowodniła 13 lat, 9 miesięcy i 2 dni. Zakład nie uwzględnił okresu zatrudnienia z tytułu umów zlecenia oraz umowy o dzieło w (...) oraz w C. A., ponieważ skarżąca została zgłoszona wyłącznie do ubezpieczenia zdrowotnego (decyzja – k. 50 a. ZUS, odpowiedź na odwołanie – k. 7 - 8 a.s.).

Na rozprawie w dniu 12 grudnia 2017 roku M. K. cofnęła wniosek o przyznanie świadczenia kompensacyjnego, zaś pełnomocnik organu rentowego wyraził na powyższe zgodę (protokół – k. 33 v. a.s.).

W piśmie procesowym z dnia 8 maja 2017 roku pełnomocnik organu rentowego wskazał okresy uwzględnione wnioskodawczyni do stażu pracy przy ustalaniu prawa do emerytury na podstawie art. 88 ustawy – Karta Nauczyciela. Ogólny staż pracy M. K. na dzień 31 grudnia 2008 roku przedstawia się w następujący sposób:

od 1-10-1979 do 31-03-1980 Wojewódzki Szpital (...)

od 1-09- 1982 do 31-08-1983 Szkoła Podstawowa w N.

od 01-09-1983 do 31-08-1987 urlop wychowawczy

od 01-10-1987 do 1989-12-31 (...) Agencja Usługowa (...)

od 02-01-1990 do 31-07-1990 (...) Sp. z o.o.

od 15-09-1990 do 31-05-1991 (...) Sp. z o.o.

od 04-06-1991 do 31-12-1991 (...) zasiłek dla bezrobotnych

od 01-01-1992 do 31-08-1995 działalność gospodarcza

od 11-09-1995 do 30-11-1995 (...) K.

od 01-12-1995 do 31-01-1996 działalność gospodarcza

od 01-02-1996 do 31-08-2003 (...)

od 04-01-1999 do 09-01-1999 zwolnienie lekarskie

od 31-01-2000 do 04-02-2000 zwolnienie lekarskie

od 09-06-2000 do 16-06-2000 zwolnienie lekarskie

od 05-02-2001 do 23-02-2001 zwolnienie lekarskie

od 01-09-2003 do 31-12-2008 (...) Sp. z o.o.

od 03-03-2005 do 08-03-2005 zwolnienie lekarskie

od 02-01-2006 do 06-01-2006 zwolnienie lekarskie

od 27-02-2006 do 03-03-2006 zwolnienie lekarskie

od 23-02-2007 do 02-03-2007 zwolnienie lekarskie

od 23-04-2007 do 26-04-2007 zwolnienie lekarskie

od 20-11-2007 do 24-11-2007 zwolnienie lekarskie

od 05-03-2008 do 11-03-2008 zwolnienie lekarskie

od 16-06-2008 do 18-06-2008 zwolnienie lekarskie

Ogółem wnioskodawczyni posiada staż pracy wynoszący 26 lat, 7 miesięcy i 2 dni w tym 22 lata, 4 miesiące i 11 dni okresów składkowych oraz 4 lata, 2 miesiące i 21 dni okresów nieskładkowych.

Okresy pracy wnioskodawczyni jako nauczyciel na dzień 31 grudnia 2008 roku to okres od 01-09-1982 roku do 31-08-1983 roku w (...) w N. oraz od 01-09-2003 roku do 31-12-2008 roku w (...) Sp. z o.o. Ogółem powyższy okres łącznie wyniósł 6 lat, 1 miesiąc i 7 dni (po wyłączeniu okresów zwolnień lekarskich) (pismo – k. 19 – 20 a.s.).

M. K. w okresie od 1 września 1992 roku do 31 sierpnia 2001 roku prowadziła działalność gospodarczą, której przedmiotem było nauczanie języka hiszpańskiego oraz prowadzenie biura tłumaczeń.

Ubezpieczona wykonywała pracę na podstawie umów zlecenia oraz umów o dzieło w okresach od 1 września 1992 roku do 29 listopada 1995 roku w (...) B., od 1 listopada 2001 roku do 30 czerwca 2002 roku, od 7 października 2002 roku do 30 czerwca 2002 roku, od 6 października 2003 roku do 10 listopada 2003 roku w Oświata Lingwista, od 1 lutego 2003 roku do 30 czerwca 2003 roku w (...) (odpowiedź na odwołanie).

Ubezpieczona aktualnie pozostaje w zatrudnieniu w C. A. w L. na podstawie umowy o pracę od 1 września 2003 roku w pełnym wymiarze czasu pracy (zeznania wnioskodawczyni – k. 14 v. – 15 a.s. oraz 33 v. a.s.).

Sąd obdarzył wiarą zgromadzone w sprawie dowody nieosobowe w postaci dokumentów złożonych do akt sprawy oraz znajdujące się w aktach organu rentowego. Były one przechowywane przez uprawniony podmiot, nie noszą śladów podrobienia ani przerobienia. Ponadto Sąd za wiarygodne uznał zeznania złożone przez wnioskodawczynię uznając je za jasne, pełne, logiczne, oraz spójne z analizą dowodów w postaci dokumentów.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie M. K. nie jest zasadne i nie zasługuje na uwzględnienie.

Z treści art. 32 ust 1 i ust 3 pkt 5 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 17 grudnia 1998 roku (...) (Dz.U. z 2017 r., poz. 1383) wynika, iż ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 roku, będącym pracownikami, o których mowa w ust. 2 i 3, zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 pkt 1, zaś dla celów ustalenia tych uprawnień, za pracowników zatrudnionych w szczególnym charakterze uważa się nauczycieli, wychowawców lub innych pracowników pedagogicznych wykonujących pracę nauczycielską wymienioną w art. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela;

Zgodnie z treścią art. 47 cytowanej ustawy, odrębne przepisy określają zasady przechodzenia na emeryturę bez względu na wiek, nauczycieli urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 roku a przed 1 styczniem 1969 roku.

Zgodnie z treścią art. 86 ustawy – Karta Nauczyciela (Dz.U. z 2017 r. poz. 1189) nauczyciel oraz członek jego rodziny mają prawo do zaopatrzenia emerytalnego określonego w przepisach o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, z uwzględnieniem przepisów ustawy, z tym że nauczyciel zaliczany jest do pracowników wykonujących pracę w szczególnym charakterze.

Z treści art. 88 ust. 1 cytowanej ustawy wynika, iż nauczyciele mający trzydziestoletni okres zatrudnienia, w tym 20 lat wykonywania pracy w szczególnym charakterze, zaś nauczyciele szkół, placówek, zakładów specjalnych oraz zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich - dwudziestopięcioletni okres zatrudnienia, w tym 20 lat wykonywania pracy w szczególnym charakterze w szkolnictwie specjalnym, mogą - po rozwiązaniu na swój wniosek stosunku pracy - przejść na emeryturę.

Ust. 2a. omawianego przepisu wskazuje, iż nauczyciele urodzeni po dniu 31 grudnia 1948 r., a przed dniem 1 stycznia 1969 r. zachowują prawo do przejścia na emeryturę bez względu na wiek, jeżeli:

1) spełnili warunki do uzyskania emerytury, określone w ust. 1, w ciągu dziesięciu lat od dnia wejścia w życie ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2016 r. poz. 887, z późn. zm.99)), z wyjątkiem warunku rozwiązania stosunku pracy, oraz

2) nie przystąpili do otwartego funduszu emerytalnego albo złożyli wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, na dochody budżetu państwa.

Podsumowując powyższe stwierdzić należy, iż wnioskodawczyni przysługuje prawo do emerytury jedynie po spełnieniu łącznie następujących przesłanek:

1. do dnia 31 grudnia 2008 roku udowodniłaby 30 letni okres zatrudnienia, w tym co najmniej 20 lat wykonywania pracy nauczycielskiej;
2. nie przystąpiła do otwartego funduszu emerytalnego albo złożyła wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, na dochody budżetu państwa;
3. rozwiązałaby stosunek pracy na własny wniosek.

Zgodnie z art. 100 ust.1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń prawo do świadczeń określonych w ustawie powstaje z dniem spełnienia wszystkich warunków wymaganych do nabycia tego prawa (...)

Jak wynika z art. 88 ust. 1 i 2a ustawy Karta Nauczyciela, warunkiem koniecznym dla uzyskania przez nauczyciela prawa do emerytury, jest rozwiązanie stosunku pracy w trybie przewidzianym w tym przepisie. Art. 88 ust. 2a Karty Nauczyciela wprowadził jedynie tę zmianę, że osoby ubiegające się o emeryturę muszą spełnić wszystkie przesłanki do uzyskania tego prawa na dzień 31 grudnia 2008 r., za wyjątkiem rozwiązania stosunku pracy na swój wniosek, który może nastąpić po tej dacie, ale z pewnością warunek ten musi być spełniony w dacie wydania zaskarżonej decyzji. Wspomniany przepis uprawnia jedynie do przejścia na emeryturę nauczycielowi bez względu na wiek, ale nie zwalnia go z obowiązku rozwiązania stosunku pracy (por. wyrok Sądu Okręgowego w Ostrołęce z dnia 31.10.2013r., III U 1395/13).

Zasadą jest stosowanie prawa obowiązującego w dacie zdarzenia, z którym związane są określone skutki prawne, co w przypadku wnioskodawczyni oznacza przede wszystkim stosowanie prawa obowiązującego w dacie złożenia wniosku o emeryturę (Tak np. wyrok SN z 8 lutego 2000 roku w sprawie II UKN 376/99 OSNP 2001/14/467: „Nabycie prawa do emerytury na podstawie art. 88 ust. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela (jednolity tekst: Dz. U. z 1997 r. Nr 56, poz. 357 ze zm.) powinno być oceniane według stanu prawnego istniejącego w dacie złożenia wniosku.”). Wyjątkowo dopuszczalna jest ocena w dacie wydania zaskarżonej decyzji ewentualnie w chwili rozwiązania stosunku pracy związanego z ubieganiem się przez wnioskodawczynię prawa do emerytury czy wydania wyroku.

Oceniając sytuację wnioskodawczyni na dzień złożenia wniosku czy wydania zaskarżonej decyzji, odwołanie należy uznać za nieuzasadnione z tego powodu, że wnioskodawczyni na te daty nie rozwiązała stosunku pracy na swój wniosek w związku z ubieganiem się o emeryturę. Przywołać w tym miejscu należy stanowisko Sądu Apelacyjnego w Katowicach zawarte w wyroku z dnia 16 czerwca 2005 roku w sprawie III AUa 123/04 (Lex nr 164637): „Jedną z podstawowych przesłanek do uzyskania prawa do emerytury nauczycielskiej w myśl art. 88 ust. 1 i 1a ustawy z dnia 26 stycznia 1982 roku Karta Nauczyciela jest rozwiązanie stosunku pracy na swój wniosek przez nauczyciela.”

Ustalenie, że wnioskodawczyni nie spełnienia tego warunku czyni zbędnym ustalenie pozostałych przesłanek warunkujących prawo do emerytury.

Zważyć bowiem należy, że postępowanie przed Sądem Ubezpieczeń Społecznych jest z reguły postępowaniem odwoławczym od konkretnej decyzji organu emerytalnego natomiast nie ma charakteru postępowania o ustalenie. Sąd nie ustala na przyszłość przesłanek danego prawa ale orzeka o samym prawie.

Wobec ustalenia, że wnioskodawczyni nadal pracuje, stwierdzić należy, iż M. K. ani w dacie złożenia wniosku ani w dacie wydania zaskarżonej decyzji ani w dacie wyrokowania nie spełnia jednego z warunków do uzyskania prawa do emerytury wymienionego w art. 88 ustawy Karta Nauczyciela, bowiem nie rozwiązała na swój wniosek stosunku pracy w związku z ubieganiem się o prawo do emerytury.

Niemniej jednak podnieść też należy, iż wnioskodawczyni nie spełnia również przesłanki dotyczącej okresów zatrudnienia. Wnioskodawczyni do dnia 1 stycznia 2009 roku udowodniła okres zatrudnienia wynoszący 26 lat, 7 miesięcy i 2 dni, w tym 22 lata, 4 miesiące i 11 dni okresów składkowych oraz 4 lata, 2 miesiące i 21 dni okresów nieskładkowych. Natomiast na wymagany 20-letni okres pracy nauczycielskiej skarżąca udowodniła jedynie okres wynoszący 6 lat, 1 m-ca i 7 dni tj. okresy od 1 września 1982 roku do 22 lutego 1983 roku, od 23 lutego 1983 roku do 14 czerwca 1983 roku (urlop macierzyński), od 15 czerwca 1983 roku do 31 sierpnia 1983 roku oraz od 1 września 2003 roku do 31 grudnia 2008 roku.

Błędne przy tym jest stanowisko ubezpieczonej co do możliwości zaliczenia jej do okresu pracy nauczycielskiej okresów prowadzenia działalności gospodarczej czy też okresów pracy na podstawie umowy o dzieło oraz umowy zlecenia.

Podkreślenia wymaga, iż za pracowników zatrudnionych w szczególnym charakterze uważa się nauczycieli, wychowawców lub innych pracowników pedagogicznych wykonujących pracę nauczycielską wymienioną w art. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela, natomiast na podstawie tego przepisu brak jest możliwości uwzględnienia wnioskowanych przez ubezpieczoną okresów do okresów pracy nauczycielskiej.

Mając powyższe na uwadze, w oparciu o powyższe przepisy w związku z art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. Sąd orzekł jak w punkcie I wyrokup.

Na rozprawie w dniu 12 grudnia 2017 roku M. K. cofnęła odwołanie w zakresie decyzji o odmowie przyznania świadczenia kompensacyjnego, zaś pełnomocnik organu rentowego wyraził na powyższe zgodę.

Zgodnie z art. 203 § 1 k.p.c. cofnięcie pozwu ze zrzeczeniem się roszczenia może nastąpić aż do wydania wyroku bez zezwolenia pozwanego. Regulacja ta – poprzez art. 13 § 2 k.p.c. – znajduje odpowiednie zastosowanie w przypadku cofnięcia odwołania w sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych. Każdorazowo czynność taka odpowiada hipotezie powołanego przepisu, albowiem w przypadku cofnięcia odwołania, strona nie ma możliwości jego ponownego wniesienia (od tej samej decyzji), stąd nie istnieje tutaj wymóg zgody organu rentowego, czy też zainteresowanego.

Niezależnie od czysto formalnych przesłanek skutecznego cofnięcia odwołania przez wnioskodawcę, jest ono dopuszczalne także w świetle kryteriów przewidzianych w art. 203 § 4 i 469 k.p.c. W realiach sprawy czynności tej nie można uznać za sprzeczną z prawem, zasadami współżycia społecznego, ani też nie prowadzi ona do obejścia prawa. Nie narusza ona też słusznego interesu skarżącego.

Zgodnie z art. 355 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. skuteczne cofnięcie odwołania obliguje sąd do wydania postanowienia o umorzeniu postępowania.